

עין משפט ונר מצוה

יח א מיי פ"ה מהל' טומאת אוכלין הל"י:
יב ב מיי סה הל' יח:
כ ג מיי שם הל"י:
כא ד ה מיי פ"ח מהל' תפילין הל' כ סמג עשין פכ טו"ע או"ח סי' לג סעיף י:
כב ו מיי פ"ה מהל' טומאת אוכלין הל"י:

רבינו גרשום

שני שומרין מהו שיצטרפו. לכביצה לטומאת אוכלין; ומי איכא שומר על גבי שומר. כלומר ומי חשוב שומר על גבי שומר להצטרף: קדורה לשון נקובה. פנימיה בין קדורה כלומר דחשוב כאוכל עצמו: שומר אוכל שחלקו כו'. כלומר שחלק האוכל עם השומר קא מביעא ליה: ת"ש ר' אלעזר בן עזריה מטהר בשל פול כו' כלומר הוא האב בקליפה דמי בשבולת מיהו של קטינית אוכל שחלקו דחשוב כשומר לכל דיונין דחשוב כשומר לכל האוכל: האב נמי שדרה ומשום שומר כלומר לאו כדסברת דהשדרות של שבולת ארבעות והן מיצטרפין ומכניסין ומוציאין את הטומאה שדרה אחת הלברית אלא כל שדרה בפני עצמה מכנסת ומביאה הטומאה ומיצטרפא. בשלמא עילייתא צריכין לתתייתא כלומר אגרת דשדרה חשובה שומר לעצמה בשלמא שדרות עיליות כו' חשובות שומר שהתחתונות צריכות להן להגן עליהן אלא תתייתא מי צריכי להעליות שיהיו חשובות שומר. בחד דרא כלומר לא כדסברת חטה בקליפה דקליפה חשוב שומר בשבולת של ארבע שדרות שהיו שומרי אוכל שחלקו אלא בחד דרא כלומר לא כדסברת חטה בקליפתה וליהוי שומר וליהוי מכניס ומוציא חזא שדרה לשדרות אחרות אלא ודאי אין מכנסת ומוציא ומצטרפת אלא שדרה לעצמה. ומי איכא כביצה אוכלין בחד דרא כלומר אגרת חטה נמי עד כאן נמצא כ"י ומגל עד לאדנין.

הסוטהשלפעתקפירותתמ"העל מ"ם' ממות, כסוות, ערכין, כריתות, תמורה, מעילה, תמיד וחולין, ומהי שלמתה ציומא בנית אלול הספרים פלגניליקא מתבזר יד אחד חקר פלגשו וסופו ביום רביעי י"א לחשון סיון שנת ומשנ"י להודי' לפת"ק. מתעמק מרדכי יעקב יוסף בן ה"ה כ' אדרתס לתק מקאפואה ז"ל.

קיט:

שׁוֹמֵר אוֹכֵל שחָפְקוּ. לא שחלקו לגמרי דא"כ פשיטא דלא מצטרף כדפרישית לעיל ולהכי נקט נמי דוקא חלקו אצל שני אגוזים שהן שני אוכלים שלמים פשיטא דלא מצטרפין אלא מיירי כגון שיש כאן צער ועליו עור וחלקו לעור והיה חזיו מצד זה וחזיו מצד זה ומייתי ראייה מר' אלעזר בן עזריה דמטמא בשל קטניות משום דכל השומרים שצצרביט מצטרפין אע"ג דכל חד לא מגין אלא אדידיה וא"ת ואמאי לא משני דאין השומרין מצטרפין ומיירי כגון שיש בין כל הגרגרין כביצה בלא שומרין והשומרין מכניסין ומוציאין ואין מצטרפין ואמאי משני ליה בקולחא ומשום יד וי"ל דכלאו הכי ניחא ליה טפי לאוקומי בקולחא ומשום יד ומעיקרא לא היה מוקי לה משום שומר אלא משום דצמשימשן הוה משמע ליה משום שומר אצל השמא דמפרש מלי צמשימשן צתשמישן ניחא ליה טפי לאוקומא בקולחא: **בַּחֲמִי** דר"ש בן שטח. ועדשים נמי כעדשים דר' שמעון בן שטח שהיו כדינרי זהב ועם שומריהם יש זהם כביצה:

לֹא משום שומר. וא"ת אמאי קאמר ט' ר"ש לעיל אצל נימא לא הוי יד מטעם שומר מיהא ליטומא וי"ל דלעיל מיירי צנוגע צנימא שלא כנגד הצער וכן פירש צקונטרס וא"ת ורבי יוחנן דמוקי לה משום יד אמאי נקט ובשער שכנגדו וי"ל דשכנגדו לאו דוקא כדפירש צקונטרס:

איכא דמתני דה אמתניתין בו' עד לא שנו אלא עצם.

ה"ג הוה מלי למימר לא שנו י"א אלא קרנים ועלפים שהן עצמן משום שומר אלא אידי דנקט לעיל לא שנו אלא עם נקט נמי הכא עם:

אמר אפילו נימא נמי הויא יד א' איתיביה ר' יוחנן לר"ל י"עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא מאי לאו משום יד ב' לא משום שומר ומי איכא שומר על גבי שומר חלחולי מחלחל מתקף לה רב אחא בר יעקב אלא מעתה תפילין היכי כתבינן דהא בעינן כתיבה תמה וליכא אשתמיטתיה הא י"דאמרי במערבא ה"כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב ואיבעית אימא כוליה משום יד כדאמר רבי אלעא במלאי שבין המלאים הכא נמי בנימא שבין הנימין והיכא אתמר דר' אלעא אהא י"מלאי שבשבלים מיטמאין ומטמאין ואינן מצטרפין מלאי למאי חזי אמר רבי אלעאי במלאי שבין המלאים לישנא אחריןא אמרי לה הכי נמי מסתברא דמשום שומר דאי סלקא דעתך משום יד נימא אחת למאי חזי כדאמר ר' אלעא במלאי שבין המלאין הכא נמי בנימא שבין הנימין והיכא איתמר דר' אלעאי אהא דתנן י"המלאי שבשבלים מיטמאין ומטמאין ואין מצטרפין מלאי למאי חזי אמר רבי אלעאי במלאי שבין המלאים ואיכא דמתני לה

עם דהוי יד אצל נימא. אחת לא חשיבא למיהוי יד דפסקא אלא שומר הויא ויש חומר ציד מצשומר דיד מציאה את הטומאה בכל ענין שהיא אצל שומר אס יש תחיתת עור ועליה צראשה אחד כזית צער וגגע צאחד מן הנימין צראש האחר טהור דשומר אין מציא טומאה כמעשה יד אא"כ נגע כנגד הצער כדאמרין צריש פרקין (לעיל דף קיח.) הנוגע כנגד הצער מאחוריו: ורבי יוחנן **אמר אפילו נימא הויא יד**. ומציאה טומאה אפילו נגע צנימא שלא כנגד הצער: **צ"ב**. חוט הצער: **מאי לאו משום יד**. ושכנגדו לאו דוקא: **לא משום שומר**. כיון דאיכא כזית עביד שומר מעשה יד להכניס ולהוציא: **שומר על גבי שומר**. נימא על גבי עור: **חלחולי מחלחל**. ומנקיב נימא לעור ויורד על הצער ולא הוי שומר ע"ג שומר: **אי חלחולי מפילין היכי כצבינן**. והלא העור חלול כנגד

השער וצבינן כתיבה תמה שלמה ולא פסוקא דכתיב (דברים ו) וכתבתם שיהא כתיבה תמה [שבת קנז:] **איציעית אימא כולה**. צ"ב ושערה משום יד וכי קאמר דהוי יד צנימא שבין הנימין דאיכא נימין הרבה דאי מנטלטל הצער ע"י נימין לא פסקי: **מלאי**. זקן העליון של צבולת: **מיטמאין ומטמאין ואין מצטרפין**. דיד היא ואינה שומר: **למאי חזי**. הא נפקס מאליו כשאחוזין צו: **שבין המלאין**. שאזוח בכל המלאין של צבולת ולא צאחד מהן: **לישנא אחרינא אמרי לה כו'**. מאן דתני הך לישנא סבר דצנימין הרבה אמר ריש לקיש נמי דלא הוי יד (א) ולותביה מהא מתניתא ותרין ליה משום (יד) שומר והכי נמי מסתברא דמשום שומר מדקמני שערה דאי מושום יד נימא אחת למאי חזי לעולם משום יד ומאי שערה דקמני נימא שבין הנימין: **המלאין שצצלין מיטמאין ומטמאין**. מוציאין ומכניסין טומאה לשבולתיה ואין מצטרפין דאינן שומר אלא יד: **ואיכא דמסני לה**. להא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל:

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

שני שומרין מהו שיצטרפו. לאוכל שצמוכן לכביזה: **פנימית**. היינו אותה לצנה הראשונה הראויה לאכול: **קדורה**. נקובה: **מצטרפת**. שהרי היא עצמה אוכל: **אמצעים**. שומר היא: **שלמה מצטרפת**.

דהוי שומר: **קדורה אינה מצטרפת**. דלא הויא שומר: **חיזונה טהורה**. שאין שומר על גבי שומר חשוב שומר: **שומר אוכל שחלקו**. כגון אוכל כביזה ושומרו עליו וחלקו זאו כגון שני צללים קטנים שאין צניהם אלא כביזה עם שומריהם וקמצעיא ליה אי מצטרפי הני ושומרין עם האוכל אי לא: **ומטמא בשל קטנים**. קא סלקא דעמיה שנים ושלשה שרציטיים מצטרפין לכביזה עם אוכלין שצדן דודאי אין צצרביט אחד כביזה אלמא שני שומרין מצטרפין דעם שני אוכלין לכביזה אע"ג דהאי לא מגין אהאי: **בקולחא**. האי מטמא ומטהרין בקולחא קאי ומשום יד דהוי יד לכולהו שרציטין:

חטין צקליפטן. אלמא חטין עם שומריהן מצטרפין לכביזה אלמא שני שומרין מצטרפין וה"ה לאוכל שחלקו ויה"נ הוה מזי למרוצי צריה שאני אלא תירוץ דחיקא הוא: **כדאמר רב אחא בקולחא ומשום יד**. דיד אחד הוא: **הך קליפה נמי צצדרה**. קאמר צקאסא דשצלתא שהחטין קצועין צצדרה צהיקף סביב ומשום שומר דכל השצולת שלמה וכל הסאסא הויא חד שומר דכולן צריכין זה לזה שאס יפול אחד יוכלו ויפלין ולא הוו שומרין: **בשלמא עילייתא צריכי לפסייתא**. כלומר דשורות עליונות שהחטין קצועין צדן יו"צריכות שיהו שורות התחתונות קיימות שאס נשרה הקליפה התחתונה של צבולת נושרת הקליפה הסמוכה לה עד שיפלו כל הקליפות והחטין עד ראש השצולת: **אלא דרא ספיייתא מי צריכי לעילייתא**. בלא עילייתא נמי מקיימי תתייתא ואפילו הכי מצטרפין שומרים דדרי עילייתא צהדי אוכלים תתאי ושומרין תתאי: **צחד דרא**. קאמר דמצטרפי שומרים דחד שומר הוא דמתוך שקצועים דדומק מתקיימת ואס יטול אחד מצינתיס יש ריוח לחצירו ליפול: **חטי דשמעון בן שטח**. כשמי כליות של שור הגדול צמס' תענית (ד' כג. ע"ש):

השסא דאסיס להכי. מתריצנא לך נמי דהא דקאמר חטין בקליפתן לאו דלצטרפו שני חטין עם שומריהם אלא אס יש צין חטה אחת וקליפתה כביזה כגון חטי דשמעון בן שטח מצטרף שומר לחטין: **לא שנו אלא**

עם דהוי יד אצל נימא. אחת לא חשיבא למיהוי יד דפסקא אלא שומר הויא ויש חומר ציד מצשומר דיד מציאה את הטומאה בכל ענין שהיא אצל שומר אס יש תחיתת עור ועליה צראשה אחד כזית צער וגגע צאחד מן הנימין צראש האחר טהור דשומר אין מציא טומאה כמעשה יד אא"כ נגע כנגד הצער כדאמרין צריש פרקין (לעיל דף קיח.) הנוגע כנגד הצער מאחוריו: ורבי יוחנן **אמר אפילו נימא הויא יד**. ומציאה טומאה אפילו נגע צנימא שלא כנגד הצער: **צ"ב**. חוט הצער: **מאי לאו משום יד**. ושכנגדו לאו דוקא: **לא משום שומר**. כיון דאיכא כזית עביד שומר מעשה יד להכניס ולהוציא: **שומר על גבי שומר**. נימא על גבי עור: **חלחולי מחלחל**. ומנקיב נימא לעור ויורד על הצער ולא הוי שומר ע"ג שומר: **אי חלחולי מפילין היכי כצבינן**. והלא העור חלול כנגד

השער וצבינן כתיבה תמה שלמה ולא פסוקא דכתיב (דברים ו) וכתבתם שיהא כתיבה תמה [שבת קנז:] **איציעית אימא כולה**. צ"ב ושערה משום יד וכי קאמר דהוי יד צנימא שבין הנימין דאיכא נימין הרבה דאי מנטלטל הצער ע"י נימין לא פסקי: **מלאי**. זקן העליון של צבולת: **מיטמאין ומטמאין ואין מצטרפין**. דיד היא ואינה שומר: **למאי חזי**. הא נפקס מאליו כשאחוזין צו: **שבין המלאין**. שאזוח בכל המלאין של צבולת ולא צאחד מהן: **לישנא אחרינא אמרי לה כו'**. מאן דתני הך לישנא סבר דצנימין הרבה אמר ריש לקיש נמי דלא הוי יד (א) ולותביה מהא מתניתא ותרין ליה משום (יד) שומר והכי נמי מסתברא דמשום שומר מדקמני שערה דאי מושום יד נימא אחת למאי חזי לעולם משום יד ומאי שערה דקמני נימא שבין הנימין: **המלאין שצצלין מיטמאין ומטמאין**. מוציאין ומכניסין טומאה לשבולתיה ואין מצטרפין דאינן שומר אלא יד: **ואיכא דמסני לה**. להא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל:

אמתניתין

מסורת הש"ס

א) עוקצין פ"ב מ"ד,
ב) לעיל ק"ז וש"נ,
ג) רש"ל מ"י, ד) מענית כג.,
ה) לקמן קכד., ו) שבת קסח.,
ו) עוקצין פ"ח מ"ג ושם אחת מלעין בשצצלין,
ז) עוקצין פ"ח משנה ג,
ח) ע"ל ר"ש בן לקיש,
ט) גי' ר"מ ל"ש אלא עור אצל נימא לא הוי שומר אלא אבז דנקט צלישנא קמא עם נקט נמי הכא עם,

תורה אור השלם

ו. ובי יפל מנבלתם על כל זרע זרע אשר יזרע קדור הוא: ויקרא יא לו

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה לישנא אחריתא וכו' דלא הוי יד ואותביה מהא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

גא' נא' אמציעי ריי ל"ל עור. י"ב מיי פ"ח מה' צבות הטומאות הל' יח:
ב' שם לא משום שומר. י"ב מיי שם וע"ש צכ"מ:

מוסף רש"י

עור שיש עליו כזית בשר. צמקוס אחד, חנוגע בציב היוצא ממנו. היינו צלומו צער לו צשערה כצנגד צלומו צער. טמא. דשערה הוי שומר [לקמן קכד.].

שיטה מקובצת

א) חטה נמי כחטי שמעון:
ב) (או כגון שני בצלים קטנים שאין בשניהם אלא כביצה עם שומריהם) נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בשום פירוש כ"י:
ג) אי מצטרפי הני שני שומרים עם האוכלים אי לא:
ד) אלמא שני שומרין מצטרפין לכביצה עם אוכלין שבהן אע"ג דהאי:
ה) האי מטמא ומטהר דקאמר בקולחא קאי:
ו) והכא נמי ה"מ לתרוצי בריה שאני אלא תירוצא דחיקא הוא נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בספר כ"י:
ז) כולן נופלין ולא הוי שני שומרין:
ח) צריכות שיהו שורות התחתונות קיימות שאם נשרה הקליפה התחתונה דהיינו שורה התחתונה של שבולת נושרת נמי הקליפה הסמוכה לה עד שיפלו כל הקליפות והחישין עד כצ"ל ונ"ב ג"א בס"י בשלמא עילייתא צריכין שיהא ססאה תתייתא קיימת שאם נשרה הקליפה תחתונה וכו'.